

מתיקנות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש הייטב לב מסיגעט זי"ע, הרה"ק רבי יקותיאל יהודה בן הרה"ק רבי אלעזר ניסן טייטלבוים זצוק"ל [בנו של הרה"ק הישמח משה מאהל זצוק"ל]. נלב"ע לביל שבת קודש ו' אלול תרמ"ג.

בכפר אחד סמוך לעיר סיגעט היו היהודים יושבי הכפר מתפרנסים ממכירת יי"ש בבתי מרוז. יום אחד נעמד הכומר של העיירה והתחיל לדרוש בבית תיפלתם שלא טוב הם עושים שהם מפרנסים את היהודים, ומהיום והלאה אסור לאף אחד להיכנס לבית מרוז של היהודים. כאשר נוכחו היהודים לראות שהגויים הפסיקו להיכנס לבתי המרוז, ופרנסתם הולכת ומתמעטת, שלחו שליח לסיגעט אל הרבי הקדוש הייטב לב להזכיר אותם לישועה ולפרנסה ברווח.

כששמע זאת הייטב לב, פתח ואמר: "אנו אומרים בברכת הנהנין "בורא נפשות רבות וחסרונן על כל מה שבראת להחיות בהם נפש כל חי", והכוונה היא כך: הקב"ה הוא **בורא נפשות רבות**, כלומר הגוים הנקראים נפשות רבות [וכמו שרש"י מביא שבני יעקב היו שבעים ונקראו בלשון יחיד שבעים נפש, ובני עשוי היו ט"ז ונקראו נפשות, מאחר והן עובדים לאלהות הרבה], **וחסרונן** - הוא ברא אותם באופן שחסר להם, דהיינו שהם צריכים לשתות יי"ש, ולמה ברא אותם כך, כדי להחיות בהם **נפש כל חי** - כלומר כדי להחיות ולפרנס את בני ישראל, שהם נקראים נפש כל חי. אולם אם הם אינם רוצים לקנות יי"ש מהיהודים, א"כ שוב אין צורך בחיותם..."

לא עבר זמן רב, ובאותה עיירה פרצה מגפה קשה שהפילה חללים אצל הגויים והרבה מהם מתו. כשהתחילו מושלי המחוז לחקור את סיבת המגפה, הגיעו למסקנה שהסיבה היא כי לאחרונה הפסיקו לשתות יי"ש, כי היי"ש מטרה ומחטא את הגוף מזיהומים. ואז התחילו לחקור מדוע הפסיקו לשתות את היי"ש, ונודע להם כי הכומר של העיירה הוא שאסור עליהם לשתות.

אסרו את הכומר בכלא, והביאו אותו למשפט, ובו קבעו השופטים שהכומר אשם במיתתם של כל המתים במגפה, ודנו אותו למיתה. כן יאבדו כל אויביך ה'.

ופעם פרצה מגיפה באיזור העיר סיגעט, ובבוקר השכם מצאו אנשים את מרן הייטב לב עומד בגבולות העיר, ומראה במקל שבידו כאילו הוא מגרש את מישהו, וזועק: "גיט ארויס! גיט ארויס!" [צא החוצה, צא החוצה]... ואכן המגיפה פסחה על העיר סיגעט, וזכותו של הצדיק הגנה על העיר ועל יושביה, ולא אירע שם מאומה, אין פרץ ואין צווחה ברחובותיה.

למה השקיף מרן המהרי"ל דיסקין לפנות בוקר על הר הבית

לי: הלא הוא תוספות מפורש שהאורח קונה משקה עבור בני הבית.

אני מיד הגבתי: אני לא זוכר איפה יש כזה תוספות. אבל זקנך לא הגיב כלום, וכשהביאו את המשקה הניחה על השלחן עבור המשתתפים.

לאחר זמן, כשלמדתי את מסכת כתובות והגעתי לדף נ"ז ע"ב, ראיתי שהתוספות שם (ד"ה השתא) כותבים "שדרך האכסנאי להשקות לבני הבית כדי למצוא חן בעיניהם". נדהמתי ונוכחתי לדעת שלא רק שזקנך צדק בדבריו, אלא שלא ענה לי כלום, שמא אתבייש בדברי הנחרצים.

אחרי שנים כשלמדתי את הגמרא הזאת עם התלמידים סיפרתי להם את כל הסיפור, והסברתי להם את מדרגתו הגבוהה של הרבי זצוק"ל שישב בשקט במקום הראות לכולם שהוא זה שצדק..."

כשסיים מרן הטשעבינער רב את הסיפור, הוסיף ואמר לרבי לייבל שליט"א: "די דאזיגע מדרגה איז ביי מיר פיל חשובער ווי אלע אותות ומופתים" [-מדרגה זו היא אצלי חשובה יותר מכל האותות ומופתים]...

(מתוך הפתיחה לשיעור, ג' א, סוכה דף ה')

דרשתו של המגיד הירושלמי

בט"ז באב חל היארצייט של המגיד מישרים הנודע ממגיד ירושלים של מעלה הגאון רבי בן ציון ידלר זצ"ל.

סיפר הגה"ח רבי אלעזר בריזל זצ"ל, שבבחרותו היתה פעם עצירת גשמים קשה. הימים היו כבר ימי סוף החורף ואין טיפת גשם אחת. גדולי ישראל אספו את העם ליום תפילה מרכזי ברחבת הכתל המערבי, ורבי בן ציון עלה על השלחן ודרש כדרכו דברים חוצבי להבות אש. לימים סיפר רבי אלעזר, כי בין הדברים הוא הזכיר אז שאסור לקרוא עיתונים, ורבי אלעזר עצמו שהיה שם, התעורר מדבריו, וקיבל על עצמו שלא להביט מאותו יום בעיתון עד סוף ימיו!

דרך אגב, בסיום העצרת ירד אחיו הגה"צ רבי אברהם יוחנן ידלר זצ"ל לפני התיבה ואמר תפילת גשם בקול בוכים. מיד כשסיים רבי אברהם יוחנן את תפילתו, נתקדו השמים בעבים, ושלחו את העם למהר ללכת לבתיהם שלא ירטבו מהגשם... הבורות של המים היו ריקים, ומאותם גשמים עזים התמלאו כל הבורות...

הגויים שהתפעלו כל כך מהמופת האדיר, הרימו את רבי אברהם יוחנן על כתפיהם וקראו אחריו איש קדוש, ויצא מכ קידוש השם גדול, שכל העמים ידעו והכירו שבני ישראל פעלו זאת אצל אביהם שבשמים.

מורי ורבי המגיד מישרים הנודע מרן רבי מרדכי דרוק זצוק"ל סיפר יום אחד בשיעורו סיפור חזק על רבי בן ציון ידלר זצוק"ל, וכך סיפר: שבת אחת נאם רבי בן ציון נאום חוצב להבות אש

ממה חשש המהרי"ל דיסקין

השבוע אי"ה נלמד בדף היומי (דף מ"א ע"א במשנה) שמשחרב בית המקדש התקין רבי יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כולו אסור, כלומר שיום הנפת העומר, הוא יום ט"ז בניסן, יהא כולו [עד הלילה] אסור באכילת חדש. ומפרשת הגמרא את טעם התקנה, כי חשש שמא יבנה בית המקדש לביל ט"ז, ולא יהיו פנויים לקצור את העומר ולהקריבו למחרת, ויאמרו, כמו שאשתקד אכלנו ביום ט"ז כך מותר לאכול גם השנה, ובאמת יהיה אסור לאכול שהרי בית המקדש כבר יהיה בנוי.

ומקשה רש"י הלא אין בונים את בית המקדש לבילה דכתיב ובים הקים את המשכן, ולמה חששו שמא יבנה בית המקדש לבילה. ומתרץ רש"י שזה שאסור לבנות לבילה זה אינו אלא בבנין הבנוי בידי אדם, "אבל מקדש העתיד שאנו מצפיין בנוי ומשולל הוא יגלה ויבוא משמים, שנאמר (שמות טו) מקדש ה' כוננו ידיו".

זקני ירושלים היו מספרים על רבה של ירושלים מרן המהרי"ל דיסקין זצוק"ל שהיה משכים בכל בוקר, ויוצא מביתו שבשכונת בתי מחסה, והיה עולה למקום גבוה שמשם אפשר לראות את הר הבית. כששאלו אותו על טעם הדבר, אמר: "הרי בגמרא אנו רואים שיתכן שבית המקדש יבנה לבילה, ולכן אני חושש שמא יבנה בית המקדש לבילה. הרי אם הוא יבנה ביום בודאי יהיה מי שיודיע לי, אולם יתכן שהוא נבנה באמצע הלילה ואף אחד לא החדיע לי"...

המופת החשוב ביותר מכל המופתים של הרבי הקדוש ציון זצוק"ל

מי שהיה פעם בלונדון, בפרט באזור של סטמפורד היל, מכיר בודאי את הרבני החסיד המלא מתקנות בנן של קדושים הגה"צ רבי לייבל סטמפל שליט"א, נכדו של הרבי הקדוש בעל הקדושת ציון הי"ד זצוק"ל.

פעם כשביקר רבי לייבל שליט"א אצל הגאון האדיר שר התורה הרב מטשעביץ זצוק"ל, אמר לו הגאון מטשעביץ: "בודאי שמעת הרבה אותות ומופתים מזקינך הרבי הקדוש ציון זצוק"ל, אספר לך סיפור מופת שקרה עמי שבודאי עדיין לא שמעת אותו.

באותה תקופה שזקנך הרבי התגורר בעיירה טשעביץ חיתנתי את בני, והזמנתי אותו להשתתף בסעודת שבע ברכות שעשיתי בביתי. זקנך הגיע להשבע ברכות ביחד עם אביך - חתנו רבי משה הי"ד, ועם קבוצת חסידים.

באמצע הסעודה הוציא זקנך מספר מטבעות מכיסו וביקש מאביך לשלוח את אחד הבחורים לרכוש בקבוקי בירה עבור השמחה. כששמעתי את דבריו תמהתי מאוד ושאלתי אותו: הלא אני הוא בעל השמחה, והבאתי משקה לרוב, ולמה הוא צריך להוציא מכיסו הוצאות עבור שתיה נוספת? והרבי השיב

מיני מתיקה

בשבת קודש פרשת ואתחנן שבת נחמו האיר לי בורא עולם הארה בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא. ההפטרות מתחילה "נחמו נחמו עמי", וכמו שאמרנו במדרש "מתנחמים בכפליים". נשאלת השאלה, אנחנו נמצאים בגלות, אין לך יום שאין קללתו מרובה מחברתו, איך אנחנו בעצם יכולים להתנחם בלי בנין בית המקדש, במה בדיוק אנחנו יכולים להתנחם? אך חשבתי שיש לנו השבת נחמה כפולה. הראשונה היא, ואתחנן אל ה', אומר רש"י הקדוש "אין חינון בכל מקום אלא לשון מתנת חיים, אף על פי שיש להם לצדיקים תללות במעשיהם הטובים, אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חיים". זוהי הנחמה הראשונה, שיש לנו אספקלריה ברורה שהכל זה מתנת חיים מבורא עולם, בורא עולם לא חייב לנו כלום, וכשיהדי הולך עם גישה כזאת בכל ימי חיו, יל שו במה להתנחם. והנחמה השנייה היא, שבת נחמו השנה חל בט"ו באב [דבר שלא זכינו לכך כבר 13 שנה], שעל יום זה אומרת המשנה במסכת תענית "לא היו ימים טובים לישראל כחמישה עשר באב" וכו'. הגמרא בסוף תענית דנה מה ה"ט הגדול בט"ו באב, ואחת הסיבות היא "יום שפסקו מלכרות עצים למערכה". מסביר רבינו גרשום מאור הגולה את השמחה הגדולה, כי מאחר שפסקו מלכרות עצים למערכה, מאותו יום ואילך אפשר להוסיף בעסק התורה. זוהי הנחמה השנייה, שיש לנו את ההייליגע תורה, את לימוד התורה. אמנם אנחנו בגלות, אין לנו בית המקדש, אבל את לימוד התורה הקדושה יש לנו!

בזכרון משה בירושלים. בית המדרש היה מלא מפה לפה, ולא היה מקום לתחוב מחט. בין הדברים הוא אמר בהתלהבות: "הגישמאק שיש בלימוד תורה בשבת קודש אחרי צהריים הוא אזוי ווי אקאלטע גלאז סודה נאך א הייסער טשאלנטו!" [כמו כוס סודה קר אחרי טשולנט חם].

כשנה אחרי אותה דרשה נפגשו שני אנשים שהיו נוכחים שם. אומר אחד לחברו: "אתה יודע, מאז אותה דרשה אני לא מחסיר שבת אחת לשנת כוס סודה קר אחרי הטשולנט..." גם כשכבר באים לשמוע שיחת מוסר צריכים לדעת לשמוע את העיקר ולא להיטפל לטפל.

(מתוך הפתיחה לשיעור, י"ד אב, סוכה דף ט"ז)

מה צריך לבדוק בשידוך

"כ"ק מרן הרבי הקדוש בעל הקדושת ציון הי"ד זצוק"ל אמר פעם שיש רמז בפסוק על מה צריך להסתכל בשידוכים.

התורה הקדושה אומרת (דברים כד, ה) כי יקח איש אשה חדשה וכו' "נקי יהיה לביתו" וגו'. בתבנית נקי" נרמזו שלשה דברים שצריך להסתכל בהם בשידוכים: נ'דן [נדונייה, כלומר כסף], ק'רן [כלומר החתן והכלה בעצמם], ו'חוס.

אולם צריך לדעת את היחס לכל דבר: בענין הנדן יש להקפיד רק בחמישים אחוז, כמו

שמרומז באות נ' שהיא בגימטריא 50, על הקרן צריך להקפיד במאה אחוז, כמרומז באות ק' גימטריא 100, ובענין היחוס יש להקפיד רק עשרה אחוז, כמרומז באות ו' שהיא בגימטריא 10 ...

(מתוך הפתיחה לשיעור, ג' אב, סוכה דף ה')

אליבא דהלכתא - שאלות בהלכה בסוגיות הדף היומי

השבוע נלמד בדף היומי (דף מ"א ע"א במשנה): "בראשונה היה לולב ניטל במקדש שבעה ובמדינה יום אחד, משחרב בית המקדש התקין רבי יוחנן בן זכאי שיהיה לולב ניטל במדינה שבעה זכר למקדש". ורצינו לשאול האם בזמן הזה בכותל המערבי גם כן מצות לולב דאורייתא? ואם כן, מי שבא בחול המועד לכותל המערבי לאחר שכבר נטל לולב בשחרית האם חייב ליטול שוב? וכן האם חייבים להקפיד שם על פסולי האתרוג של יום ראשון כגון חסר וכדומה?

תשובה שנתקבלה מאת הגאון הצדיק רבי יוסף דב באב"ד שליט"א רב קהילת חסידי בעלזא בלונדון וכעת בירושלים עיה"ק

למעלת כבוד הרה"ג המזכה את הרבים בהגליון הנפלא 'מתיקות הדף היומי' רבי אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א, שיזכה להמשיך במפעליו הברוכים ושיעוריו הנפלאים מתוך שלווה הנפש ושמחת התורה.

על אודות שאלת מע"כ לגבי חוה"מ דהיינו מיום שני דסוכות, אבל יש לדעת שגם על יו"ט הראשון מצינו בזה נידון בהראשונים האם יש מצוה מיוחדת למקדש לבד, יותר ממה שיש בכל מקום או לא.

דהנה בספר 'עמק ברכה' מדייק מלשון הרמב"ם פ"ז מהל' לולב הי"ג: "מצות לולב להינטל ביום הראשון של חג בלבד בכל מקום ובכל זמן ואפילו בשבת שנאמר (ויקרא כ"א) ולקחתם לכם ביום הראשון, ובמקדש לבדו נוטלין אותו בכל יום ויום משבעת ימי החג שנאמר ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים".

וגם מדברי המשנה שכתבה על יום הראשון שחל בשבת "וכשראו ב"ד שבאו לידי סכנה התקינו שיהא כל אחד ואחד נוטל בביתו", ולא משמע כלל דע"י תקנה זו ביטלו מצות עשה של לולב במקדש, משום דביום הראשון אין שם אלא מצות לולב שבגבולין.

והנה גם בעל המאור ריש פרק לולב וערבה כתב וז"ל: "בשאר הימים מצותו מן התורה אינה אלא במקדש דכתיב ושמחתם לפני ה' שבעת ימים, וכאילו אמר עד תשלום שבעת ימים, כי הראשון מצותו מן התורה בכל מקום, ע"כ. הרי להדיא דמה שאמרה התורה ושמחתם שבעת ימים היינו פירושו עד תשלום ז' ימים חוץ מיום ראשון, אבל ביום ראשון אין שם אלא מצות לולב שבגבולין בכל מקום לבד.

ידועים דברי הערוך לנר (סוכה דף מ"א) דלדעת הרמב"ם דכל ירושלים העתיקה היו במקדש, א"כ היו דאורייתא גם בזמן הזה. ועל ביכורי יעקב דהביא בזה מחלוקת אם קדושת ירושלים שייך גם בזמן הזה ולמעשה כותב דיוכון בברכתו מכח ספק דאורייתא או דרבנן, ואל יכוון לדאורייתא ממש מחשש בל תוסיף לצד שאינו מדאורייתא.

והנה ידוע דברי המרדכי בקידוש שבת דאם קידש בער"ש לפנות ערב אחר שקיבל תוס' שבת ואח"כ קידש היום, דא"צ לקדש שוב, על אף דבשעה שקידש עדיין היה רק חיובא דרבנן ועכשיו הוא חיובא דאורייתא, א"כ הוא הדין הכי דבירך בגבולין כשעדיין היה חיובא דרבנן אינו חייב לברך שוב בכותל המערבי אפי' לדעה דהוי דאורייתא, או נימא דאינו דומה לקידוש היום כלל, כיון דהלך למקום אחר שנשתנה הלכתו לחיובא דאורייתא משא"כ בקידוש היום.

ולכן לגבי עצם הנטילה בוודאי יטול שוב, אבל לא יברך מחמת ספיקות הנ"ל. ואם אין לו, ישאל לולב ממי שיש לו, דליכא דין 'לכם' בשאר ימים אפי' במקדש.

[והרב הגאון האמיתי רבי ירוחם פישל פערלא זצ"ל הקשה דאם נאמר שגם בזמן הזה יש בירושלים חיוב מה"ת בנטילת לולב כל שבעה, למה תיקן רבי יוחנן בן זכאי שיהא לולב ניטל כל שבעה זכר למקדש, כיון דמצות לולב דמקדש כל שבעה מדאורייתא נוהגת גם האידנא בזה"ז כמו בזמן שבית המקדש היה קיים, היכי שייך בזה תיקון 'זכר' למקדש, מאחר שלא נשתנה לענין זה כלום עכשיו שחרב בית המקדש ממה שהיה בזמן שבית המקדש היה קיים].

מקולמוסם של הקוראים

לכבוד המזכה הרבים הגדול הרב אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

בענין איסור לימוד תורה בתשעה באב שחל בשבת או במוצאי שבת [כמו שחל בשנה זו]. כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א הורה לפני כמה שנים כשתשעה באב חל בשבת שלא יבטלו אף שיעור, ואפשר ללמוד כל השיעורים

כסדרן. אבל מעניין שפרקי אבות לא נהוג לומר.

ידידך
ראובן חיים
וויינבערגער

מאצרות הפרשה

ולא ימס את לבב אחיו כלבבו (כ, ח). כלומר שע"י שימס לבבו ימס גם לבב אחיו. אמר על כך הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורה זצוק"ל בשם אביו הרה"ק מרז"ץ ז"ע: "משמע מזה אז א איד יציט מיט א צוגאסענע הארץ, ווערט ביי אלעמען אזוי" [כשיהודי יושב עם לב שבור, זה משפיע שגם אצל אחרים יהיה כן]. זהו הענין שיש צדיקים שלפעמים אינם אומרים תורה כלל, ובכל זאת ימס לב כל היושבים אצלם..."

נקודה למחשבה:

מובא בכתבי האר"י ז"ל (שער הכוונות תחילת ענין ברכת השחר): "אסור לאדם להתפלל תפילתו בעצבון, ואם נעשה כך אין נפשו יכול לקבל האור העליון הנמשך עליו בעת התפילה... אבל צריך להראות לפניו יתברך הכנעה גדולה באימה ויראה, אמנם תהיה בשמחה יתירה וגדולה בכל האפשר כדמיון העבד המשמש את רבו בשמחה יתירה, ואם משמשו בעצבות עבודתו נמאסת לפניו, וכמעט שיעקר המעלה והשלימות והשגת רוח הקודש תלויה בדבר זה, בין בעת תפילתו ובין כשעושה איהו מצוה משאר המצוות... ואל תבא לענין זה כי שכרו גדול מאד".

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661